

DIGIVERSTAS LAHTI – DIGIÄ ERITYISRYHMILLE

Harjulan Setlementti ry/Harjulan kansalaisopisto
Joulukuu 2020
Leena Mäkelä

Sisältö:

1. Johdanto	3
2. Toiminta	4
2.1 Tavoitteet ja niiden saavuttaminen	4
2.2 Toimintaympäristön rakentuminen	6
2.3 Etsivä työ ja tiedottaminen	7
2.4 Koulutukset, yksilöohjaus, digiteemat ja digiapu	10
3. Osallistujat	11
3.1 Status	11
3.2 Sukupuoli ja ikä	12
3.3 Koulutustaso	13
4. Palautetta ja arviointia	14
4.1 Osallistujilta	14
4.2 Opettajalta	16
4.3 Yhteistyökumppaneilta	18
5. Pedagogisia ratkaisuja	19
6. Hyviä käytäntöjä.....	20
7. Yhteenveto	22

1. Johdanto

Kansalaisen digiosaaminen on sekä yksilön että yhteiskunnan kehitykselle ja hyvinvoinnille merkittävä taito. Digiosaamisesta on tullut kansalaistaito, joka liittyy kansalaisen elämään kiinteästi eri yhteyksissä. Työelämän vaatimusten lisäksi myös monet arkielämään ja oman elämänhallinnan ylläpitämisen liittyvät palvelut ja toiminnot ovat yhä enemmän ja laajemmin digitaalisessa muodossa. Niiden käyttöä varten on oltava internetyhteys ja älylaite. Ilman riittävää digiosaamista, internetyhteyttä ja älylaitetta uhkana on digisyrjäytyminen.

Valtiovarainministeriön Digituen toimintamalliehdotuksessa (2017) todetaan, että digitaalisten palvelujen käytön tukea tarvitsevat ryhmitellään usein iän perusteella: erityisen tuen tarpeessa ovat ikääntyneet ihmiset ja nuoret. Ikääntyneet siksi, että ovat tehneet työuransa ennen kuin tietotekninen osaaminen on tullut yleiseksi vaatimukseksi ja kotikäyttöön tarjottava tietotekniikka on arkipäiväistänyt. Myös ikääntymisen tuomat henkiset ja fyysiset rajoitteet voivat rajoittaa laitteiden ja digitaalisten palvelujen käyttöä tai uusien taitojen oppimista. Nuorilla taas on digitaitoja, mutta osalla ne kohdistuvat työelämän ja palvelujen käytön kannalta toisarvoisiin asioihin. Samoin yhteiskunnallinen tietämys ja kiinnostus voi olla puutteellista ja myös nuorten osalta on alettu puhua digitaalisen syrjäytymisen vaaroista. Eriarvoistumisen tekijät voivat myös kasaantua tavalla, jossa ihmiset, jotka voisivat eniten hyötyä digitaalisten palvelujen käytöstä, jäävät niiden ulkopuolelle ja heidän pääsynsä tarvittavien palvelujen piiriin hidastuu tai estyy.

Tilastokeskuksen tieto- ja viestintäteknologian käyttö –tutkimus osoittaa, että vuonna 2018 internettiä käytti 16–89- vuotiaista suomalaisista 89 prosenttia. Suomalaisista 76 prosenttia käytti sitä monta kertaa päivässä. Useimmiten internettiä käytetään älypuhelimella. (SVT 2018.) Internet voi toimia apuna tiedonhaussa, sitä voidaan käyttää erilaisessa viranomaisasiointissa, erilaisen tiedonhaun ja tiedon lähteenä eri tavoin ja monessa erilaisessa arkipäivän asiointissa eri tahojen suuntaan. Se on yhä useammin myös tapa toimia ryhmässä, opiskella, vaihtaa ajatuksia – se on myös yhteisöllisyyden ja osallisuuden foorumi.

Kun tarkastellaan syitä digitaalisten palveluiden käytön vaikeudelle, ne voidaan sijoittaa kahteen luokkaan: puuttuviin laiteresursseihin tai puuttuviin osaamisresursseihin. Laiteresurssien puute voi olla köyhyyden aiheuttamaa tai vaikka asumista tietoliikenteellisesti hankalassa paikassa. Osaamisresursseja voivat olla varsinaisten digitaitojen lisäksi mm. riittävä yhteiskuntatuntemus ja palvelukielten taito. Lisäksi aisti- tai motoriset vammat voidaan laskea tähän ryhmään. (Valtiovarainministeriö 2017)

Tämän hankkeen kohderyhmille digisyrjäytymisen uhka on todellinen ja osalle jo toteutumassa tai toteutunut. Heille internetissä tapahtuva palveluiden käyttö tai vaikkapa digitaitojen itseopiskelu internetissä on mahdotonta, sillä osaamistaso ei riitä siihen eikä heillä ole omia älylaitteita. Suurin osa ei pysty ilmoittautumaan internetin kautta koulutuksiin. Siksi hankkeen yhteistyökumppaneiden kanssa tehtyyn etsivään työhön panostaminen, asiakkaille järjestetyt tiedotustilaisuudet yhteistyökumppaneiden kanssa ja yksinkertaiset ilmoittautumiskäytännöt olivat merkittävässä roolissa kohderyhmän aktivoimisessa ja rohkaisemisessa koulutuksiin.

2. Toiminta

2.1 Tavoitteet ja niiden saavuttaminen

Hankkeen tavoitteena oli luoda Digiverstas – joustava ja liikkuva kouluttamisen ja oppimisen toimintaympäristö hankkeen kohderyhmien digitaitojen tavoitteelliseen kehittämiseen. Digiverstaassa voitiin kouluttaa ja antaa yksilöohjausta kannettavan tietokoneen käyttöön (laitteet Digiverstaassa) ja älykännykän käyttöön (oma laite). Tavoitteena oli, että kahden vuoden sisällä 200 kohderyhmään kuuluvaa osallistuu keskimäärin 22 tuntia hankkeen tarjoamaan koulutukseen ja yksilöohjaukseen. Koulutusta ja ohjausta oli tarkoitus toteuttaa tarvittaessa myös yhteistyökumppaneiden tiloissa. Lisäksi tavoitteena oli tehdä etsivää työtä yhteistyökumppaneiden kanssa.

Kohderyhmänä olivat eläkeläiset, työttömät ja seniorit (63 vuotta täyttäneet). Tähän ryhmään kuuluivat mm. maahanmuuttajat, kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat, sosiaalisen kuntoutuksen asiakkaat, mielenterveyskuntoutujat ja iäkkäät henkilöt. Näillä kohderyhmillä on usein taloudellinen este osallistua maksullisiin digikoulutuksiin. Osalle heistä on haaste osallistua vieraassa ryhmässä tai ympäristössä tapahtuvaan koulutukseen. Myös motivaatio osallistumiseen voi olla heikko, koska omia oppimisen kykyjä ja valmiuksia epäillään.

On selvää, että Harjulan kansalaisopiston ja yhteistyökumppaneiden nykyiset ja uudet kohderyhmään kuuluvat asiakkaat hyötyivät Digiverstaan koulutuksesta ja toimintaympäristöstä. Ilman hanketta Digiverstas-toimintaympäristöä ei olisi pystytty luomaan, näitä erityisryhmiä ei olisi pystytty löytämään. Kohderyhmien löytäminen edellytti etsivää työtä yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa. Ilman hanketta heille ei olisi voitu tarjota heidän tarpeisiinsa vastaavaa järjestelmällistä, maksutonta ja pienissä ryhmissä tapahtuvaa koulutusta digitaitojen kehittämiseen.

Koska hankerahoitusta ei saatu haettua määrää, yksilöohjausta ei voitu toteuttaa suunnitellusti vaan kahden tunnin sijasta tarjottiin mahdollisuus tunnin pituiseen ohjaukseen. Myös hankkeen toimintatapa ja resurssointi pohdittiin uudelleen siten, että myönnettyllä rahoituksella päästiin mahdollisimman hyvään lopputulokseen ja asetettuihin tavoitteisiin Näin numeeriset tavoitteet pystyttiin saavuttamaan. Palautetta hankkeen koulutuksesta ja toiminnasta kysyttiin säännöllisesti jokaisen koulutuksen päätyttyä käsin täytettävällä kyselylomakkeella sekä jatkuvasti keskustellen koulutuksen aikana. Anonyymit lomakepalautteet kirjattiin webropoliiin. Palaute koulutuksesta ja hankkeen toiminnasta on ollut todella positiivista.

Suomeen alkuvuonna 2020 saapunut koronavirus vaikutti hankkeen toimintaan siten, että kaikki lähitoimintana toteutettava kansalaisopiston toiminta ja hankkeiden koulutukset keskeytettiin 13.3.2020 Harjulan Setlementti ry:n päätöksellä. Joitain päiviä myöhemmin eli 18.3.2020 tilojen sulkemispäätös tuli Suomen valtion tasolta. Näiden päätösten seurauksena kevään 2020 toiminnasta jäi toteutumatta jo käynnistynyttä koulutusta neljän ryhmän osalta yhteensä 58 tuntia (yhteensä 414 opiskelijatuntia). Lisäksi yksi kuulovammaisten ryhmälle suunniteltu koulutus, yhteensä 21 tuntia, siirrettiin syyskuulle. Mitään koulutusta ei ollut mahdollista siirtää verkkoon, sillä osallistujien osaaminen ei riittänyt verkossa opiskeluun eikä suurimmalla osalla ollut itsellään siihen sopivia laitteita.

Syksyllä 2020 toimintaa jatkettiin entiseen tapaan mutta ryhmään otettiin enintään kuusi henkilöä, jotta turvavälit voitiin pitää. Koulutuksia käynnistyi työttömille (kaksi ryhmää) ja senioreille (kaksi ryhmää) sekä eläkeläisille (kuulovammaiset) kaksi ryhmää. Lisäksi toteutettiin Digiteemat-tilaisuuksia (8 tilaisuutta), joiden kesto oli aikaisemman kahden tunnin sijasta kolme tuntia. Toive pitempiketoisista Digiteemat-tilaisuuksista tuli osallistujilta.

Koulutuksia toteutettiin yhteensä 30, joista 21 oli digikoulutusryhmää (kannettava tietokone) ja 9 älykännykkäryhmää. Koulutuksiin (kesto 20+1 tuntia) osallistui kevään 2019 ja syksyn 2020 välisenä aikana 170 hankkeen kohderyhmään kuuluvaa henkilöä. Osa heistä suoritti lisäksi jatkokoulutuksen, joten osallistujia eri koulutuksissa oli yhteensä 215. Osallistujat itse suunnittelivat jatkokoulutusten sisällön. Jatkokoulutusten kesto vaihteli 6 tunnista 20 tuntiin. Opiskelijatunteja digikoulutuksissa tuotettiin yhteensä 4390. Lisäksi lyhytkestoisissa (1,5-3h) digiteema- ja digiaputilaisuuksissa kävi 8-20 henkilöä tilaisuutta kohti. Tilaisuuksia järjestettiin syksyllä 2019, keväällä 2020 ja syksyllä 2020 yhteensä 24 kertaa ja osallistujia oli yhteensä 303. Lisäksi lyhytkestoisiin (1,5-3 tuntia) Digiteemat- ja digiaputilaisuuksiin (24 kpl) osallistui 303 henkilöä. Opiskelijatunteja Digiteemat ml. tuotettiin yhteensä 4868.

2.2 Toimintaympäristön rakentuminen

Digiverstaan toimintaympäristöä alettiin rakentaa heti vuoden 2019 alussa kun leasinglaitteet saapuivat. Kannettavia tietokoneita hankittiin Leasing-sopimuksella 10 kpl.

Kuva 1. Ensimmäinen Digiverstas rakentuu

Ensimmäisen Digiverstaan tila osoittautui osallistujien palautteiden mukaan liian pieneksi ja ilmanvaihto heikoksi, joten digiverstaan toimintaympäristö siirrettiin isompaan tilaan.

Kuva 2. Uusi Digiverstas

Kuva 3. Digiverstaan leposohva

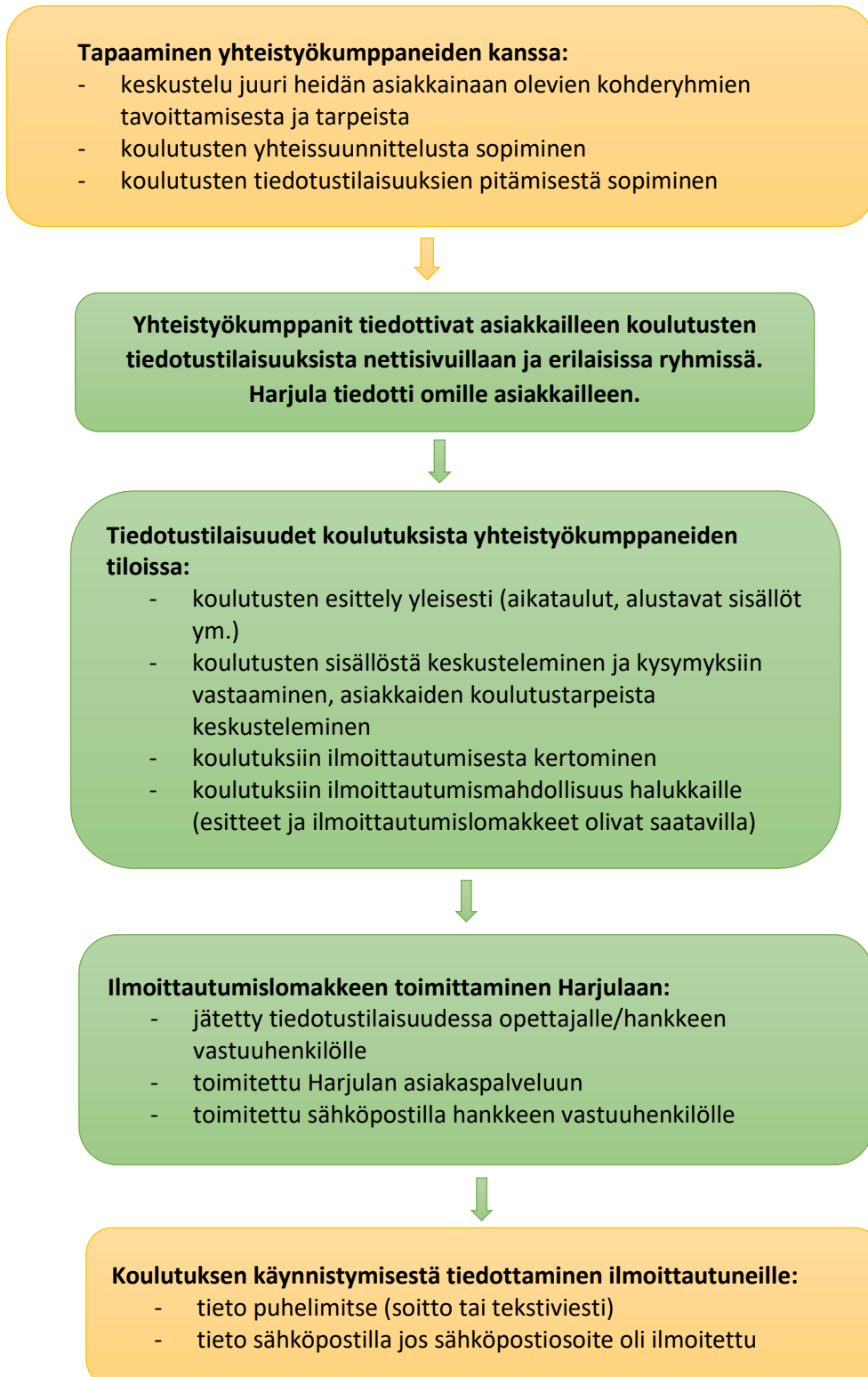
Tähän uuteen Digiverstaaseen osallistujat olivat tyytyväisiä. Tilaa oli riittävästi ja käytössä käsin säädettävät mekaaniset työpöydät. Toimintaympäristö pyrittiin saamaan rennoksi ja siksi siellä on myös iso leposohva.

2.3 Etsivä työ ja tiedottaminen

Hankkeen yhteistyökumppanit eli Monitoimikeskus Takatasku, Lahden Klubitalo ja Lahden Seurakuntayhtymän diakonia- ja sielunhoito olivat tiiviisti mukana toiminnan suunnittelussa ja etsivän työn toteuttamisessa.

Seuraavana on kuvattu (kuva 4) etsivän työn prosessi yhteistyökumppaneiden kanssa.

ETSIVÄN TYÖN PROSESSI

Kuva 4. Etsivän työn prosessi

Etsivää työtä tehtiin yhteistyökumppaneiden kanssa heidän tiloissaan toteutetuilla tiedotustilaisuuksilla, joihin oli laadittu valmiiksi koulutusesitteet ja ilmoittautumislomakkeet saataville. Tilaisuuksissa kerrottiin hankkeesta, Digiverstaasta ja koulutusten sisällöstä yleisesti. Kerrottiin myös, että sisältöä muokataan ryhmän toiveiden mukaan ja jokaiselle tarjotaan mahdollisuus yhden tunnin henkilökohtaiseen ohjaukseen jokaisen itse valitsemasta aihealueesta.

Yhteistyökumppanit ilmoittivat tiedotustilaisuuksista omilla nettisivuillaan, ilmoitustauluillaan ja viikko- ym. ohjelmissaan. Koulutuksista tiedotettiin myös Harjussa asioiville kohderyhmään kuuluville asiakkaille erilaisissa Harjulan tilaisuuksissa. Palautteiden perusteella kohderyhmät kokivat tärkeäksi sen, että he tapasivat tiedotustilaisuuksissa opettajan etukäteen ja saivat käsityksen hänen tavastaan toimia ja tutustuivat häneen.

Tiedottamista ja ilmoittautumista ei viety Harjulan nettisivujen tai Hellewin kautta toteutettavaksi, sillä kohderyhmät eivät juurikaan käyttäneet nettiä. Kuten jo aikaisemmin todettiin, heillä ei ollut siihen valmiuksia eikä omia laitteita. Vain harvalla oli jo esim. sähköpostiosoite olemassa.

Pääosa kaikista koulutuksiin ilmoittautumisista tapahtui näissä yhteistyökumppaneiden tai Harjulan tiedotustilaisuuksissa. Yhteistyökumppanit keräsivät ilmoittautumisia myös tiedotustilaisuuden jälkeen ja toimittivat ilmoittautumislomakkeet Harjulaan.

Koulutuksen käynnistymisestä ja mukaan pääsystä ilmoittaminen osallistujille tapahtui yleensä puhelimitse joko soittamalla tai tekstiviestillä. Koulutuksiin pääsi mukaan ilmoittautumisjärjestyksessä. Etsivä työ, paperilomakkeilla tapahtuva ilmoittautuminen ja puhelimitse tapahtuva viestintä Digiverstaan koulutettavien kanssa vaati paljon ylimääräistä työtä. Sitä ei olisi ns. normaalissa kansalaisopiston toiminnassa voitu sen vaatiman lisätyöpanoksen takia toteuttaa. Hankerahoitus tarjosi siihen resurssit. Ilman em. kuvattua etsivää työtä ja henkilökohtaista viestintää osallistujien kanssa hankkeen kohderyhmä ei olisi saavutettu. Etsivää työtä siis tarvitaan, jotta koulutukseen löydetään ja saadaan aktivoitua mukaan juuri niitä kohderyhmiä, jotka todella kaipaavat digitaitojen kehittämistä.

Koulutuksiin osallistuneet suunnittelivat itse jatkokoulutusten sisältöjä. Etenkin Monitoimikeskus Takataskun seniorit ja Klubitalon asiakkaat sekä kuulovammaisten ryhmä olivat aktiivisia jatkokoulutusten sisällön suunnittelussa ja osasivat tuoda hyvin esille käytännön osaamistarpeitaan.

Kuulovammaisten ryhmät toteutettiin yhteistyössä Lahden seurakuntayhtymän ja Kuurojen liiton (Lahti) kanssa. Koulutus suunniteltiin yhdessä kohderyhmän kanssa ja tiedotus tapahtui Kuurojen liiton kautta. Opettaja selvitti etukäteen tarkoin, miten opetus tälle

ryhmälle tulee toteuttaa. Osallistujat hankkivat itse tulkkipalvelut koulutukseen. Osallistujien profiilikyselyssä kuulovammaiset ilmoittivat äidinkielekseen viittomakielen.

2.4 Koulutukset, yksilöohjaus, digiteemat ja digiapu

Hankkeen aikana toteutettiin yhteensä 30 koulutusta. Näistä 21 oli tietokoneen digikoulutusta. Koulutuksen kesto oli keskimäärin 20-21 tuntia ja lisäksi yksi tunti henkilökohtaista ohjausta jokaiselle osallistujalle. Digikoulutuksista 14 oli alkeisryhmää ja 7 jatkoryhmää. Jatkoryhmien tuntimäärä vaihteli 6-20 tunnin välillä. Älykännykkä (Android) koulutuksista esitettiin paljon toiveita tiedotus- ja koulutustilaisuuksissa. Siksi niitä alettiin toteuttaa ja toteutettiin yhteensä 9 ryhmää, joista 5 oli alkeisryhmää ja 4 jatkoryhmää. Osallistujilla oli oltava oma Android älypuhelin. Koulutukseen osallistui henkilöitä, jotka ostivat puhelimen koulutuksen alussa ja opettelivat koulutuksen aikana sen käyttöä.

Yksilöohjaukseen osallistuivat lähes kaikki koulutettavat. He sopivat yksilöohjausajan ja käsiteltävät aihealueet opettajan kanssa omien tarpeidensa pohjalta. Poikkeuksena oli maahanmuuttajien ryhmä, jossa kukaan ei halunnut yksilöohjausta. Heidän opettajanaan oli digiopetustaidot omaava Suomen kielen opettaja, joka pystyi auttamaan heitä myös kielitaidon näkökulmasta.

Pääosa osa koulutuksista toteutettiin Digiverstaassa, sillä siellä oli asianmukaiset laitteet ja hyvä toimintaympäristö ml. nettiyhteydet. Lahden klubitalon asiakkaiden toiveesta keväällä 2020 toteutettiin koulutuksia myös klubitalon tiloissa. Klubitalolaiset järjestivät sinne sopivan koulutustilan laitteineen. Myös nettiyhteys toimi riittävän hyvin.

Kaikille kohderyhmään kuuluville tarjottiin mahdollisuus osallistua avoimiin Digiteematapahtumiin. Digiteemoja järjestettiin yhteensä 24 kertaa keskiviikkona aamupäivisin. Digiteemat olivat hankkeen kohderyhmille avoimia lyhytkestoisia tilaisuuksia (1,5-3 tuntia), joiden aihealue oli määritelty ja tiedotettu etukäteen. Aiheina olivat mm. kannettavan tietokoneen ja nettiliittymän hankinta, älypuhelimien hankinta –vinkkejä hankintaan, tutustu Omakantaan –terveystiedot netissä, älypuhelimien tietoturva, Android-älypuhelimien sovellusten päivitys, turvallisesti verkkokauppaan, Google Chrome-selain älypuhelimella, ilmaisohjelmia mikrotietokoneelle, katsele ja kuuntele –Yle Areena, rohkeasti mutta turvallisesti nettiin, vinkkejä Google Chrome –selaimen käyttöön, tiedonhakua netistä, matkustan –aikataulut ja liput netistä, pysytään kartalla –Google Maps, reitit ja kartat, opiskelen omatoimisesti –hyödyllisiä sivustoja digiopiskelijalle jne. Digiteemoissa oli paikalla 10-20 osallistujaa/kerta. Suurin osa osallistuneista oli naisia ja senioreita.

Keväällä 2020 tehtiin kokeilu Digiavusta. Silloin Digiteemojen jälkeen tarjottiin Digiapua puolentoista tunnin ajan Digiverstaassa. Kohderyhmän edustajat olivat sinne tervetulleita kysymään ja saamaan konkreettista apua digiongelmiinsa. Osallistujia oli 1-5 henkilöä/kerta. Koska kiinnostus ei ollut suurempaa, päätettiin ettei Digiapua toteuteta enää syksyllä 2020.

Koulutuksiin osallistuneet saivat halutessaan osallistumistodistuksen suoritettua koulutuksesta. Moni halusikin saada osallistumistodistuksen ja etenkin työttömille se oli tärkeää. Osallistumistodistus pyydettiin sitä varten laaditulla lomakkeella ja pyytäjää valitsi myös todistuksen toimitustavan eli haku Harjulan asiakaspalvelusta tai lähetys postissa kotiosoitteeseen. Osallistumistodistuksiin kirjattiin koulutuksen sisältö ja tuntimäärä, jonka osallistuja oli ollut koulutuksessa.

3. Osallistujat

Koulutukseen osallistuvilta kerättiin opiskelijaprofiilitiedot sekä koulutuksen päättyessä arviointi- ja palautetiedot. Kyselyt olivat anonyymejä. Tietojen kerääminen tapahtui lomakkeilla ja tiedot kirjattiin projektihenkilöstön toimesta webropoliin, jolloin tietoja voitiin koota ja tuottaa erilaisia raportteja. Vastaaminen ei ollut pakollista mutta vastauksia profiilikyselyyn saatiin 168 kpl ja arviointi- ja palautekyselyyn 146. Maahanmuuttajaryhmän kielitaito ei riittänyt arviointi- ja palautekyselylomakkeen täyttämiseen. Kyselyiden lisäksi opettaja ja hankkeen vastuuhenkilö keskustelivat jatkuvasti osallistujien kanssa eri yhteyksissä ja saivat jatkuvaa palautetta myös siten.

3.1 Status

Seuraavassa taulukossa (taulukko 1) näkyy osallistujien status koulutuksen aikana.

Status	Prosentti
eläkeläinen	16,08%
seniori	47,62%
työtön	34,52
muu	1,78%

Taulukko 1. Osallistujien status koulutuksen aikana

Eläkeläisiksi on tässä kirjattu henkilöt, jotka eivät olleet vanhuuseläkkeellä vaan eläkkeellä muusta syystä. Heitä oli 16% vastanneista. Hankkeen kohderyhmään kuuluvat seniorit (48%) olivat ikänsä puolesta myös eläkeläisiä mutta heitä ei kirjattu eläkeläisten ryhmään. Työttömien osuus oli 35%. Heistä osa oli kuntouttavan työtoiminnan asiakkaita ja osa maahanmuuttajia. Digikoulutukseen osallistuminen oli kaikille vapaaehtoista. Taulukossa näkyvä "muu status" oli vain muutamalla henkilöllä, ja he saivat kuntoutustukea.

3.2 Sukupuoli ja ikä

Naisten osuus (61%) oli selvästi suurempi kuin miesten (39%). Seuraavassa taulukossa (taulukko 2) näkyy vastanneiden ikäjakauma.

Ikä	Prosentti
18-19 v	0,6%
20-24 v	0,6%
25-29 v	0,6%
30-34 v	4,17%
35-39 v	5,36%
40-44 v	7,74%
45-49 v	4,76%
50-54 v	4,17%
55-59 v	19,64%
60-64 v	4,76%
65 v täyttynyt, kerro halutessasi ikäsi	47,62%

Taulukko 2. Osallistujien ikä

Jopa 38 senioria kertoi vapaaehtoisesti profiilitietolomakkeella tarkemmin ikänsä. Iät näkyvät taulukossa 3.

Ikä	henkilöä
65-69 vuotta	8
70-74 vuotta	15
75-79 vuotta	11
80-84 vuotta	3
85-89 vuotta	1

Taulukko 3. Vapaaehtoisesti ikänsä tarkemmin maininneet 65 vuotta täyttäneet

Kuten jo edellä todettiin, suurin osa osallistuneista oli senioreita. Yli 65 vuotiaita oli 48% ja vähintään 80 vuotta täyttäneitä oli 4 henkilöä, joista yksi oli 88 vuotias. Merkillepantavaa on, että suuri osa eli 77% oli vähintään 50 vuotta täyttäneitä. Alle 35 vuotiaita oli vain 5%.

3.3 Koulutustaso

Osallistujien koulutustaso vaihteli kuten seuraavasta taulukosta 4 näkyy.

	Prosentti
perusaste (kansakoulu, peruskoulu)	32,12%
toinen aste (lukio, ammatillinen koulutus)	49,09%
korkea aste (opisto-, korkeakoulu, tutkijakoulutus)	15,76%
ei suoritettua tutkintoa	3,03%

Taulukko 4. Osallistujien koulutustaso

Noin puolet (49%) oli suorittanut toisen asteen tutkinnon. Perusasteen tutkinto oli lähes kolmanneksella (32%) ja korkea asteen tutkinnon oli suorittanut 16%. Korkea-asteen tutkinto oli suoritettuna pääsääntöisesti eläkeläisillä ja senioreilla. Maahanmuuttajat eivät pystyneet määrittelemään koulutustasoaan tällä asteikolla.

4. Palautetta ja arviointia

4.1 Osallistujilta

Uuden, isomman Digiverstas-tilan arvioitiin olevan toimiva ja sopiva digikoulutuksen järjestämiseen. Koulutus oli maksuton ja vain 15% ilmoitti, että olisi yleensäkin voinut osallistua maksulliseen koulutukseen.

Palautteiden perusteella koulutus yleisesti vastasi osallistujien toiveita ja jopa ylitti ne. Hieman yli 65% arvioi, että koulutus ylitti heidän odotuksensa ja 35% että koulutus vastasi odotuksia. Vain yksi henkilö ilmoitti, että koulutus ei ollenkaan vastannut hänen odotuksiaan.

Jopa 80% oli sitä mieltä, että myös koulutuksen sisältö ”vastasi heidän odotuksiaan”. Kenenkään mielestä koulutuksen sisältö ”ei ollenkaan vastannut odotuksia”. Jotkut vastaajat eivät osanneet arvioida sisältöä ja vastasivat ”en osaa sanoa”.

Koulutuksen kestoa arvioitiin myös ja 70% totesi, että sen olleen sopiva ja 25% koki sen liian lyhyeksi. Pieni osa vastaajista (6%) ei osannut arvioida kestoa ja vain kolme (2%) oli sitä mieltä, että koulutus oli liian pitkä. Suurin osa arvioi koulutukseen sisältyneestä yksilöohjauksesta (1 tunti) olleen heille paljon hyötyä.

Palautelomakkeella kysyttiin, minkälaisessa ryhmässä henkilö haluaa mieluiten opiskella. Vastaukset näkyvät seuraavassa taulukossa 5.

Millaisessa ryhmässä opiskelet mieluiten?	Prosentti
ryhmässä, jossa tunnen ennestään kaikki muut	6,99%
ryhmässä, jossa on ainakin yksi tai kaksi tuttua	29,37%
ryhmässä, jossa en ennestään tunne ketään	3,5%
millainen ryhmä tahansa käy	56,64%
en osaa sanoa	3,5%

Taulukko 5. Millaisessa ryhmässä halutaan opiskella

Suurimmalle osalle sopi millainen ryhmä tahansa. Etenkään senioreille ryhmällä ei ollut väliä. Kuitenkin iso osa (36%) halusi opiskella ryhmässä, joissa oli ainakin yksi tai kaksi

tuttua. Osa halusi myös opiskella ryhmässä, jossa tunsivat kaikki entuudestaan. Etenkin eläkeläiset toivoivat, että ryhmässä olisi heille entuudestaan tuttuja.

Osallistujilta kysyttiin myös vapaamuotoista palautetta seuraavasti "Mitä muuta haluaisit sanoa Digiverstaasta, koulutuksesta, ryhmästä ja muista asioista - mikä oli hyvää - mitä parantaisit? Kerro vapaasti!" Yli puolet vastanneista antoivat myös vapaamuotoista palautetta. Heiltä saatiin 82 vapaamuotoista vastausta ja myös näissä vastauksissa palaute oli erittäin myönteistä, sillä 96% kaikista vastauksista oli positiivisia. Osallistajat totesivat mm. seuraavaa:

"Hyvä ilmapiiri ryhmässä. Opettaja oli hyvä."

"Mukava porukka. Hyvä ohjelma. Opetus erinomainen. Miellyttävä kokemus ohjauksesta."

"Ryhmä oli erittäin hyvä! Koulutus tosi hyvää, tarkkaa. Kurssin aloitus 9.30 meille vanhemmille sopiva. Kotiopiskelua tarvitaan lisää. Tämä oli ensimmäinen tietokonekurssini."

"Henkilökohtainen 1 h hyvä. Toivon, että aloituskursseille seuraa jatkoa. Jatkokursseille olisi mahdollista päästä ns. suoraan. Koen tärkeänä, että opetus jatkuu. Opiskelija saisi näin kokonaiskuvan opetettavasta asiasta. Ei jäisi vallinaista tietoa ja pystyisi käyttämään laitteita helpommin. Tietämättömyys on pahasta. Kurssilla oli helppo kysyä opettajalta mieltä askarruttavista asioista. Opettaja oli aina auttamassa ja neuvomassa. Kiitos hänelle!"

"Koulutus oli asiallista ja käytiin "normi" käyttäjän tarpeita oikealla tavalla. Erittäin hyvä ja tarpeellisia asioita käytiin läpi. KIITOS!"

"Minusta oli hyvä, että ohjaaja selosti kaiken perinpohjaisesti vaihe vaiheelta. Hän käytti selkeitä esimerkkejä ja avusti ja neuvoi aina apua pyydettyä. Ei tarvinnut tuntea itseään tyhmäksi. Minä opin paljon sellaista, mistä minulla ei aiemmin ollut aavistustakaan."

"Minulla oli tavoitteena, että opin maksamaan laskut koneella. Se on toteutunut. Pääsen katsomaan omia terveystietojani ja siinä samassa muutakin. KIITOS!"

"Etenimme asioissa keskustellen ja hyvässä hengessä, ei tarvinnut olla tiukkapipoinen. Tahti ei ollut kovin nopeaa, kaikki tuntuivat ehtivän mukaan. Kouluttaja osasi asiansa ja sen huomasi."

"Kurssi voisi olla pitempi kuin 20 tuntia. Kaikki opetus, oppiminen (sulattelu) vaatii aikaa. Asiaa on paljon ja on hyvä tietää puhelimesta monia asioita. Puhelimen käyttö

paranee eli saa enemmän irti. Tarvitaan opetusta/oppitunteja/kursseja lisää, jotta oppilas selviää kunniakkaasti elämän/puhelimen haasteista. Tulee tosi hyvä mieli, kun osaa jonkin asian. Opettaja on ihana ja yksilöohjaus napakymppi. Toivon, että ryhmämme saisi vielä lisäkurssin älypuhelimien/tietokoneen käyttöön.”

” Vetäjä Eeva ihana. Osasi hyvin opettaa asioita. Hyvät uudet koneet, jotka toimivat. Pieni ryhmä toimi, ei liikaa kerralla ihmisiä. Sopivasti asiaa kerrallaan.”

”Mukavan pieni ryhmä oppia ATK:ta. Hyvä yhteishenki ryhmässä. Autetaan toinen toisiamme. Ohjaaja mukava, tietää paljon. Mutta voisi mennä pikkuisen hitaammin eteenpäin ja keskittyä vain yhteen juttuun kerrallaan.”

”Selkeä opettaja, osasi selittää kansantajuisesti. Mielenkiintoinen kurssi. Jäi hyvä mieli kun oikeasti tuntui, että opin, vaikka aluksi olin skeptinen. Hyvä juttu myös että oli ilmainen, niin oli mahdollisuus osallistua.”

”Ryhmäkoko oli hyvä. Suosittelen koulutusta. Opettaja opetti hyvin kaikkia. Opettajalle kiitos ja ruusuja!”

” Olen tyytyväinen saamaani opetukseen. Oli helppo tehdä päätös osallistumisesta, koska mitään aikaisempaa kokemusta tietokoneen käytöstä ei vaadittu. On edelleen olemassa ihmisiä, jotka eivät hallitse tietokoneen käyttöä tai siitä voi olla kauan aikaa, kun on edellisen kerran käyttänyt (muuta kuin nettiä). Luulin, ettei tällaisia matalan kynnyksen tietokoneen kursseja edes enää järjestetä ja siksi olen vältellyt edes ajatusta osallistua mihinkään tietokonekurssille olettaen opetuksen olevan liian vaikeatajuista. Tämä koulutus oli juuri sellaista mitä tarvitsin.... että selitetään alusta alkaen perusteita, kuten mikä on kovalevy, mihin aukkoon muistitikku tungetaan ja mistä mitäkin avataan ja tehdään.”

Näistä vastauksista käy ilmi, että opettajan osaamista, kykyä ohjata erilaisia ryhmiä ja hyvää ilmapiiriä arvostettiin paljon, ryhmäkoot koettiin sopiviksi (5-8 henkeä), koulutuksen kesto (yleisesti 20-21 tuntia) koettiin hyväksi, samoin yksilöohjaustunti.

Näiden palautteiden perusteella koulutuksen toteutus toimi hyvin. Koulutukseen myös sitouduttiin hyvin ja vain viisi henkilöä keskeytti koulutuksen. Keskeytysten syynä olivat terveydelliset seikat tai työllistyminen.

4.2 Opettajalta

Seuraavana on opettajan näkemyksiä ja arviointia hankkeen toiminnasta eri kohderyhmien

osalta:

Senioriryhmiin osallistui paljon Monitoimikeskus Takataskun asiakkaita sekä Lahden Seurakuntayhtymän asiakkaita. Senioreiden motivaatio on ollut erityisen korkealla. Halu oppia uutta ja halu selviytyä nyky-yhteiskunnan asettamista digihaasteista luo aktiivisuutta. Suurin osa ryhmiin osallistuneista on ollut tiedonhaluisia ja ennakkoluulottomia. Myös hiljaisemmat ja aremmat opiskelijat ovat voittaneet ainakin osan peloistaan digilaitteita kohtaan. Pienryhmässä rohkeus on kasvanut.

Senioriopiskelijoiden osaamistaso on ollut vaihteleva. Osa on pitänyt opastaa kädestä pitäen (esim. hiiren käyttö), osa on ollut jo kurssille tullessaan edistyneempiä. Tämä ei ole kuitenkaan aiheuttanut ryhmässä ongelmia, koska edistyneemmät ovat tiedostaneet kurssin olevan alkeiskurssi. Ryhmän opiskelijat ovat myös kannustaneet toinen toisiaan.

Henkilökohtainen opastus (1 h) opiskelijan tarpeen mukaan on toiminut hyvin. Lähes kaikki halusivat henkilökohtaista opastusta ja ovat olleet tyytyväisiä saamaansa opastukseen, jossa on käsitelty opiskelijan toivomia asioita. Opiskelijat ovat innostuneita ja haluavat jatkaa opintojaan, joka opettajan näkökulmasta on erittäin positiivista.

Eläkeläisten ja työttömien ryhmään kuuluvissa mm. Klubitalon digiryhmissä opiskelijoiden lähtötaso oli vaihteleva. Opettajan mukaan joillakin opiskelijoilla oli alussa ehkä ennakkoluuloja ja arkuuttakin opettajaa kohtaan. Innostus opiskella kuitenkin kasvoi kurssin edetessä. Kaikki opiskelijat ovat olleet lopulta motivoituneita.

Henkilökohtainen opastus (1 h) opiskelijan tarpeen mukaan on toiminut myös näissä ryhmissä hyvin. Lähes kaikki halusivat henkilökohtaista opastusta ja ovat opettajan käsityksen mukaan olleet tyytyväisiä saamaansa opastukseen, jossa on käsitelty opiskelijan toivomia asioita.

Klubitalon syksyn 2019 koulutukseen on sisältynyt mm. Lahden Klubitalolla käytettävien ohjelmien koulutusta keväällä 2019 tehdyn tarvekartoituksen mukaisesti. Syksyn aikana on perehdytty Windowsin resurssienhallintaan, tekstinkäsittelyyn (Word), Klubitalon nettisivujen ja Facebookin yllä-pitoon sekä taulukkolaskentaan.”

Työttömien ryhmässä oli mm. kuntouttavan työtoiminnan asiakkaita. Ensimmäiseen työttömien ryhmään osallistui edistyneempiä opiskelijoita, joista osa ei opettajan käsityksen mukaan mielestään saanut ryhmän tason mukaista koulutusta. Toisessa työttömien digiryhmässä opiskelijoiden lähtötaso oli yhtenäisempi. Opiskelu sujui

hyvin ja aktiivisuus lisääntyi kurssin edetessä. Lähtötason kartoitus oli työttömien ryhmissä tarpeen, jotta koulutus voitiin suunnitella ryhmän tasolle sopivaksi.

Kaikille hankkeen kohderyhmille ryhmille yhteistä koulutusta tuotettiin keväällä ja syksyllä 2020, ja koulutukseen osallistui henkilöitä kaikista hankkeen kohderyhmistä. Näihin ryhmiin osallistuneiden motivaatio oli korkealla. Ryhmiin osallistuneet ovat olleet innokkaita oppimaan uutta. Opiskelijoiden mielestä on ollut hienoa, että on tarjoutunut tällainen opiskelumahdollisuus. Yhteenvetona voi todeta, että kurssit onnistuivat hyvin ja opiskelijat tuntuivat olevan tyytyväisiä koulutukseen. Vaikka opiskelijoiden osaamistaso on ollut vaihteleva, ovat kaikki kuitenkin päässeet jyvälle opetettavasta aiheesta. Ryhmien opiskelijat ovat myös kannustaneet toinen toisiaan.

Hankkeen organisointi Harjulassa on sujunut hyvin. Tiedon kulku on ollut mutkatonta. Koska organisaatio on Harjulassa todella kevyt, asiat ovat järjestyneet ongelmitta ajallaan.

Yhteydenpito yhteistyökumppaneihin, projektista tiedottaminen, koulutusryhmien kokoaminen ja Digiverstas-koulutuksen käynnistäminen tapahtui todella nopeasti ja tehokkaasti. Opettajan näkökulmasta koulutuksen suunnittelu on sujunut hyvin. Opettaja on saanut projektin rajoissa suunnitella koulutuksen sisällön ja huomioida osallistujien tarpeet. Tämä on lisännyt opettajan motivaatiota olla hankkeessa mukana. Digiverstas-projekti on onnistunut hienosti.

4.3 Yhteistyökumppaneilta

Hankkeen koulutusten sisältöä ja aikatauluja suunniteltiin yhdessä yhteistyökumppaneiden ja kohderyhmien kanssa. Yhteistyökumppanit muodostivat hankkeen toimintaryhmän. Toimintaryhmän kokouksissa arvioitiin ja suunniteltiin hankkeen toimintaa ja käytiin läpi osallistujilta säännöllisesti kerätyt palautteet koulutuksesta ja opettajan toiminnasta sekä opettajan näkemys ja arvio hankkeen toiminnasta, koulutuksista ja toimimisesta kohderyhmien kanssa.

Toimintaryhmän kokouksissa (5 kokousta) on järjestelmällisesti koottu yhteistyökumppaneiden näkemyksiä ja palautetta hankkeen toiminnasta, etenemisestä ja yhteistyöstä.

Yhteistyökumppaneiden mukaan yhteistyö on sujunut hyvin puolin ja toisin ja hanke on edennyt hyvin. Negatiivista palautetta ei ole saatu. Esimerkiksi seuraavat asiat on tuotu esiin palautteessa:

- infojen/tiedotustilaisuuksien pitäminen yhteistyökumppaneiden tiloissa on toiminut hyvin
- asiakkaiden ja yhteistyökumppaneiden toiveita on kuunneltu
- asiakkaat ovat itse päässeet osallistumaan koulutusten suunnitteluun ja hankkeen työntekijät ovat tulleet yhteistyökumppaneiden tiloihin suunnittelemaan yhdessä asiakkaiden kanssa tulevaa toimintaa ja huomioineet esille tuodut tarpeet
- opiskelijoiden palaute myös yhteistyökumppaneiden suuntaan on ollut myönteistä
- opettajan toiminta ja osaaminen on ammattitaitoista, ja hän on pystynyt toimimaan joustavasti ja vastaamaan erilaisten ihmisten ja ryhmien osaamistarpeisiin ja luomaan luottamuksellisen oppimisen ilmapiirin ryhmiin
- yhteistyö on sujunut hyvin, ja etenkin ns. etsivän työn osalta ml. tiedottaminen ja koulutukseen ilmoittautumiset. Ilman tätä yhteistyötä hankkeeseen ei oltaisi saatu mukaan kohderyhmään kuuluvia henkilöitä, joiden digitaidot olivat erityisen heikot
- koulutusten yhteissuunnittelu on tuonut lisäarvoa toimintaan kaikille osapuolille

Kuten palautteista voi päätellä, hanke on myös yhteistyökumppaneiden näkökulmasta toteutunut hyvin ja yhteistyö jatkuu hankkeen päättymisen jälkeenkin.

5. Pedagogisia ratkaisuja

Ryhmien ja yksittäisten osallistujien osaamistason ja osaamistarpeiden arviointi etukäteen ja huomioiminen myös itse opetustilanteessa oli tärkeää. Koulutus voitiin etukäteen suunnitella ryhmän tarpeita vastaavaksi kun osaamistaso oli tiedossa ja sisältöä voitiin koulutuksen aikanakin soveltaa ryhmälle sopivaksi.

Opetus toteutui käytännönläheisin esimerkein ja käytännössä itse kokeilemalla ja harjoittelemalla esim. sovellusten käyttöä ja asiointia verkossa. Koska ryhmät olivat pieniä, opettaja pystyi ohjaamaan yksittäistäkin opiskelijaa hänelle hankalissa asioissa ja ryhmätilanteessa ja etenkin yksilöohjauksessa. Kertaaminen ja toisto oli tärkeää ja opettajan kärsivällisyys erilaisten opiskelijoiden ohjaamisessa oli todella tärkeää.

Osa halusi opiskella ryhmässä, jossa tunsi kaikki tai ainakin yhden henkilön ennestään. Tästä näkökulmasta yhteistyökumppaneiden kautta tulneiden osallistujien ns. ”omat ryhmät” toimivat hyvin. Ne loivat turvallisuuden tunnetta ja se osaltaan edisti opiskelun sujumista ja siihen sitoutumista.

Digiverstas myös liikkui eli koulutusta voitiin järjestää yhteistyökumppaneiden tiloissa tarvittaessa. Kannettavat tietokoneet oli mahdollista siirtää muihinkin tiloihin. Ongelmaksi

osoittautuivat yleensä verkkoyhteydet, jotka eivät olisi toimineet riittävän hyvin. Joidenkin kohderyhmien kohdalla myös toivottiin erityisesti, että he aktivoituisivat ja rohkaistuisivat tulemaan Harjulaan Digiverstaalle ja tutustuisivat uuteen toimintaympäristöön. Tämä toteutuikin hyvin, sillä vain joitain koulutuksia pidettiin esim. Klubitalolla heidän omilla tietokoneillaan.

Koulutuksiin osallistui paljon senioreita, lähes 50% kaikista osallistujista oli vähintään 65 vuotta täyttäneitä. Monella heistä digitaidot olivat todella heikot ja osa heistä opetteli ensimmäistä kertaa digilaitteiden käyttöä ja asiointia verkossa. Osa oli hankkinut ensimmäisen digilaitteensa koulutukseen tullessaan ja harjoitteli sen käyttöä siellä. Moni koulutukseen osallistunut seniori osallistui myös Digiteemat-tapahtumiin ja hyödynsi myös sieltä saatavan tiedon.

Ryhmien opettaminen vaati opettajalta asiaosaamista mutta myös joustavuutta, uuden oppimista ja ”pelisilmää”, jotta hän pystyi erilaisissa muuttuvissa tilanteissa viemään opetusta eteenpäin koko ryhmälle ja samalla huomioimaan myös yksittäisen opiskelijan tarpeet. Opettaja toteutti menestyksekkäästi ”kärsivällisyyden pedagogiikkaa” erilaisten ryhmien opettamisessa ja yksilöohjauksessa.

6. Hyviä käytäntöjä

Yhteistyö

Yhteistyö yhteistyökumppaneiden kanssa toimi hyvin koulutusten suunnittelussa, koulutuksista tiedottamisessa ja kohderyhmien saavuttamisessa. Myös Harjulassa kohderyhmille järjestetyt tilaisuudet tuottivat tulosta. Koulutuksia ei markkinoitu eikä niistä tiedotettu netissä, sillä kohderyhmä ei juurikaan käyttänyt nettiä. Koulutuksiin ilmoittautuminen ei olisi netin kautta onnistunut.

Etsivän työn prosessi

Etsivän työn prosessi (kuva 4) muotoutui hankkeen edetessä. Kuten aikaisemmin on jo todettu, palautteen perusteella kohderyhmät kokivat tärkeäksi sen, että he tapasivat tiedotustilaisuuksissa opettajan etukäteen ja saivat käsityksen hänen tavastaan toimia ja tutustuivat häneen.

Pienet ryhmät

Ryhmät olivat pieniä ja se koettiin hyväksi, sillä opettajalla oli aikaa opastaa myös yksittäistä henkilöä tarvittaessa tuntien aikana. Yksilöohjaukseen osallistuivat lähes kaikki koulutettavat ja se koettiin todella hyödylliseksi.

Tuttuja ryhmässä

Yhteistyökumppaneiden asiakkaista pystyttiin muodostamaan ryhmiä, joissa osallistujista ainakin osa tunsivat toisensa. Joillekin oli erityisen tärkeää, että saivat opiskella ryhmässä, jossa oli jo tuttuja ihmisiä.

Koulutuksen kesto noin 20 tuntia ja henkilökohtaista ohjausta

Koulutuksen kesto koettiin sopivaksi (noin 20 tuntia + 1 tunti henkilökohtaista ohjausta) tai liian lyhyeksi. Keskusteluissa osallistujien kanssa he mainitsivat useasti, että kertaluontoinen kahden tai kolmen tunnin opastaminen tiettyyn digiasiaan (esim. WhatsApp, sähköposti tms.) ei ole riittävää eikä auta ymmärtämään digilaitteiden toimintaa siten, että siitä olisi pysyvää hyötyä.

Oman uuden älylaitteen käytön opettelu

Etenkin senioriryhmissä oli henkilöitä, jotka hankkivat älylaitteen (yleensä kännykkä) juuri ennen koulutuksen alkua ja opetteli koulutuksen aikana sen käyttöä. Se koettiin hyväksi tavaksi oppia alusta alkaen oman laitteen käyttöä ja sen hyödyntämistä.

Palautteen kerääminen

Hankkeen käynnistyessä päätettiin osallistujilta kerätä anonymisti profiilitietoja kyselylomakkeella. Koulutuksen päättyessä kysyttiin palautetta palautelomakkeella. Vastaaminen oli vapaaehtoista ja lähes osallistujista 80% vastasi profiilikyselyyn ja 75% palautekyselyyn. Vastaukset vietiin lomakkeilta webropoliiin, jolloin saatiin helposti koottua tietoa osallistujista ja heidän näkemyksistään toiminnan ja koulutuksen kehittämistä varten hankkeen aikana mutta myös tulevaisuudessa.

Hankerahoitus mahdollistajana

Koulutus oli maksutonta kohderyhmille. Vain 15% olisi ollut valmis maksamaan koulutuksesta. Syytä tähän ei erityisesti kysytty mutta kohderyhmän maksukyky tiedetään yleisesti heikoksi verrattuna palkkatyössä oleviin.

Hankerahoitus oli edellytys näiden kohderyhmien tavoittamiseen ja koulutuksen toteuttamiseen. Ilman hankerahoitusta hankkeen aikana toteutettuun yhteistyöhön, koulutusten suunnitteluun, etsivään työhön ja pienten ryhmien kouluttamiseen, yksilöohjauksen toteuttamiseen, palautteiden keräämiseen ja käsittelyyn vaadittavia

resursseja ei olisi normaalina kansalaisopistotoimintana pystytty toteuttamaan. Jatkossa digikoulutusta voidaan toteuttaa normaalissa maksullisessa kansalaisopistotoiminnassakin mutta vastaavia erityisryhmiä ei pystytä silloin saavuttamaan.

7. Yhteenveto

Hankkeen tavoitteena oli luoda Digiverstas – joustava ja liikkuva kouluttamisen ja oppimisen toimintaympäristö hankkeen kohderyhmien digitaitojen tavoitteelliseen kehittämiseen. Digiverstaassa voitiin kouluttaa ja antaa yksilöohjausta kannettavan tietokoneen käyttöön (laitteet Digiverstaassa) ja älykännykän käyttöön (oma laite). Alkuperäisen budjetin mukaisena tavoitteena oli, että 200 kohderyhmään kuuluvaa osallistuu keskimäärin 22 tuntia hankkeen tarjoamaan koulutukseen ml. yksilöohjaus. Lisäksi tavoitteena oli tehdä etsivää työtä yhteistyökumppaneiden kanssa.

Hankkeen aikana toteutettiin yhteensä 30 koulutusta. Eri koulutusryhmissä oli osallistujia yhteensä 215, joista 170 oli eri henkilöitä. Opiskelijatunteja tuotettiin digikoulutuksissa yhteensä 4390. Lisäksi lyhytkestoisiin (1,5-3 tuntia) Digiteemat- ja digiaputilaisuuksiin (24 kpl) osallistui 303 henkilöä. Opiskelijatunteja tuotettiin yhteensä 4868.

Kohderyhmänä olivat eläkeläiset, työttömät ja seniorit (63 vuotta täyttäneet). Tähän ryhmään kuuluivat mm. maahanmuuttajat, kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat, sosiaalisen kuntoutuksen asiakkaat, mielenterveyskuntoutujat ja iäkkäät henkilöt.

Asetetut tavoitteet ja kohderyhmät saavutettiin. Etsivän työn prosessi muotoutui hankkeen aikana yhteistyössä yhteistyökumppaneiden kanssa ja on esitetty sivulla 8 (kuva 4).

Hankkeen kohderyhmillä ei ollut valmiuksia käyttää nettiä, joten koulutuksia ei markkinoitu eikä niihin voinut ilmoittautua netin kautta. Ilmoittautuminen tapahtui yhteistyökumppaneiden tai Harjulan tiedotustilaisuuksissa. Koulutuksen käynnistymisestä ja mukaan pääsystä ilmoitettiin osallistujille yleensä puhelimitse joko soittamalla tai tekstiviestillä, sillä vain harvalla oli sähköpostiosoite. Koulutuksiin pääsi mukaan ilmoittautumisjärjestyksessä.

Osallistujista naisten osuus oli selvästi suurempi (61%) kuin miesten (39%). Suurin osa osallistujista oli senioreita (63 vuotta täyttäneitä). Eläkeläisiä oli 16%. Eläkeläisiksi on kirjattu henkilöt, jotka eivät ole vanhuuseläkkeellä vaan ovat eläkkeellä muusta syystä. Hankkeen kohderyhmään kuuluvat seniorit (48%) olivat ikänsä puolesta myös eläkeläisiä mutta heitä ei kirjattu eläkeläisten ryhmään. Työttömien osuus oli 35%. Suuri osa eli 77% oli vähintään 50 vuotta täyttäneitä. Alle 35 vuotiaita oli vain 5%. Toisen asteen tutkinto oli lähes puolella (49%).

Palautteiden perusteella koulutus vastasi osallistujien toiveita ja jopa ylitti ne. Koulutuksen kesto arvioitiin sopivaksi (70%) tai liian lyhyeksi (25%). Koulutukseen sisältynyt yksilöohjaus (1 tunti) todettiin hyödylliseksi ja tarpeelliseksi. Osa (36%) halusi opiskella ryhmässä, jossa oli vähintään yksi tai kaksi tuttua. Suurimalle osalle sopi millainen ryhmä tahansa.

Osallistujilta kysyttiin myös vapaamuotoista palautetta koulutuksesta. Vapaamuotoisia vastauksia saatiin 82 kpl ja 96% näistä vastauksista oli positiivisia. Opettajan osaamista, kykyä ohjata erilaisia ryhmiä ja hyvää ilmapiiriä ryhmissä arvostettiin paljon, ryhmäkoot koettiin sopiviksi (5-8 henkeä), koulutuksen kesto (yleisesti 20-21 tuntia) koettiin hyväksi samoin yksilöohjaustunti. Palautteiden perusteella koulutuksen toteutus toimi hyvin.

Opetus tapahtui käytännönläheisin esimerkein ja käytännössä itse kokeilemalla ja harjoittelemalla esim. sovellusten käyttöä ja asiointia verkossa. Ryhmät olivat pieniä, joten opettaja pystyi ohjaamaan yksittäistäkin opiskelijaa hänelle hankalissa asioissa jo ryhmätilanteessa ja etenkin yksilöohjauksessa. Koulutukseen sitouduttiin ja vain viisi henkilöä keskeytti koulutuksen.

LÄHTEET:

Kallio, Milla 2019. Digitaalisen tilan osallisuus ja yhdenvertaisuus. Pro Gradu tutkielma. Helsingin Yliopisto.

Pätäri, Jenni, Teräsahde Sini, Harju Aaro, Manninen Jyri, Heikkinen Anja (toimittajat) 2019. Vapaa sivistystyö – eilen, tänään ja huomenna. Vapaa sivistystyö ry.

Tilastokeskus, SVT 2018.

Valtiovarainministeriö 2019. Digituen toimintamalliehdotus. AUTA-hankkeen projektiryhmän loppuraportti.